

Elektriska förflyttningshjälpmedel

Förtäende bryr sig.
TRAFIKSKYDDET

Vet vad du kör

Det finns många olika typer av elektriska förflyttningshjälpmedel. Det beror på fortskaffningsmedlets egenskaper huruvida dess användare räknas som fotgängare, cyklist eller motorfordonsförare. Egenskaperna påverkar också till exempel om fortskaffningsmedlets förare behöver ett körkort eller om en trafikförsäkring ska tecknas för fortskaffningsmedlet.

Dessa egenskaper omfattar:

- ➔ Ellassisterad maxhastighet
- ➔ Elmotorns effekt
- ➔ Förflyttningshjälpmedlets mått

	Maxhastighet	Maximala effekt	Trafikregler
Hjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots	15 km/h	1 kW	Fotgängare
Lätt elfordon	25 km/h	1 kW	Cykel*
Elassisterad cykel	25 km/h (elassisterat)**	250 W	Cykel
Motoriserad cykel	25 km/h (med elmotor)**	1 kW	Cykel
Moped	45 km/h	4 kW	Moped
Mopedbil	45 km/h	6 kW	Mopedbil

* Ett självbalanserat lätt elfordon kan också köras på trottoaren.

** En elassisterad cykel kan ha en starthjälp på högst 6 km/h utan att man trampar.

Exempel på olika förflyttningshjälpmedel:

Förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots

Med detta förflyttningshjälpmedel följer man fotgängarens trafikregler. Fortskaffningsmedlen klassificeras inte som fordon.

Lätt elfordon

Ett eldrivet förflyttningshjälpmedel med vilket man i regel följer cyklistens trafikregler. Det finns olika fortskaffningsmedel och de kan till exempel se ut som en sparkcykel eller en moped. Fortskaffningsmedlen klassificeras inte som motorfordon.

Elassisterad cykel

En cykel med elmotor (max. 250 W), vars motor endast assisterar vid trampning. Motorns effekt bör upphöra när hastigheten ökar till 25 kilometer i timmen. Vissa modeller har en starthjälp som fungerar utan att man trampar upp till en hastighet på 6 km/h.

En motoriserad cykel (L1e-A)

Effektivare än en elassisterad cykel (max. 1 kW). Med en motoriserad cykel följer man cyklistens trafikregler. Precis som i elassisterade cykeln bör motorns effekt upphöra när hastigheten når 25 kilometer i timmen. Trafikförsäkring krävs.

Ibland kan forskaffningsmedel som ser likanada ut vara antingen förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots, ett lätt elfordon, en moped eller till och med en motorcykel beroende på beroende på maxhastigheten eller maximala effekten.

Tvåhjulig moped (L1e-B)

Ett litet motorfordon, som har högst två sittplatser och påminner något om en tvåhjulig motorcykel. För att få transportera en passagerare krävs att det har markerats två sittplatser i registerutdraget.

Trehjulig moped (L2e)

Oftast ett täckt motorfordon som är mindre än en mopedbil och styrs med styrstång. Kan ha två sittplatser.

Mopedbil (L6e-B)

Fyra hjul. Påminner vanligtvis om en personbil. Lätt fordon med högst två sittplatser.

Gäller allmänna skyldigheterna för vägtrafikanter? (1)	Gäller allmänna krav på förare? (2)	Behöver man ta trafikförsäkring?	Bör man registrera?	Behöver man körkort? (3)
Förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots				
Elassisterad cykel				
Lätt elfordon				
Motoriserad cykel (L1e-A)				
Två- eller trehjulig moped (L1e-B tai L2e)				
Mopedbil (L6e-B)				

- 1 Vägtrafiklagen 3 § 1 mom.: För undvikande av fara och skada ska en vägtrafikanter följa trafikreglerna och iakttä den omsorg och försiktighet som krävs med hänsyn till omständigheterna.
- 2 Vägtrafiklagen 17 §: Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, men, skada, trötthet eller berusning eller av någon annan motsvarande orsak saknar behövliga förutsättningar för detta.
- 3 Personer födda den 1 januari 1985 eller senare får inte köra en två- eller trehjulig moped utan körkort. En lätt fyrhjulig (mopedbil) kräver ett körkort oberoende förarens ålder.

Kontrollera alltid vid köp om fortkaffningsmedlet behöver trafikförsäkring. Kraven ändras under året 2024.

Känn trafikreglerna

Beroende på fortkaffningsmedlet rör man sig med elektriska förflyttningshjälpmedel antingen enligt trafikreglerna för

- ➔ fotgängare,
- ➔ cyklister eller
- ➔ motorfordon.

Som fotgängare

När det elektriska förflyttningshjälpmedlets konstruktiva hastighet är högst 15 km/h, är det ett hjälpmedel som stöder förflyttning till fots. Då ska man följa fotgängarens trafikregler och fortskaffningsmedlet får användas på gångbanan.

En konstruktiv maxhastighet innebär att fortskaffningsmedlet inte går att köra över 15 km/h eller att motorns effekt upphör om maxhastigheten överskrider. Fortskaffningsmedlet kan exempelvis accelerera i en nedförsbacke till en snabbare hastighet, men inte ellassisterat.

Som cyklist

Om fortskaffningsmedlets konstruktiva hastighet är över 15 km/h, men högst 25 km/h, är det fråga om ett lätt elfordon. Med dessa fortskaffningsmedel följer man cyklistens trafikregler på cyklisternas farleder.

Ett sådant självbalanserat lätt elfordon som kan stå upprätt utan stöd även när det står stilla eller utan förare, får användas på gångbanan. Kom ihåg att ta hänsyn till fotgängarna. Fotgängare bör ges fri passage på gångbanan.

Också med en ellassisterad eller motoriserad cykel ska man följa cyklistens trafikregler om den konstruktiva hastigheten med elassistans är högst 25 km/h.

Repetera de väsentligaste reglerna för fotgängare och cyklist i Trafikskyddets handbok Till fots och med cykel.

Som motorfordonsförare

Om fortskaffningsmedlets konstruktiva hastighet är över 25 km/h, är det fråga om ett motorfordon. I vägtrafiken bör fortskaffningsmedel som med motorns effekt eller elassisterat rör sig hastigare än 25 km/h vara registrerade enligt fortskaffningsmedlets fordonskategori. Fordonskategorin fastställer vilket motorfordons trafikregler som ska följas.

Till exempel kan en två- eller trehjulning, vars konstruktiva hastighet är högst 45 km/h, registreras som moped. Då ska man följa trafikreglerna för mopeder.

En fyrhjulning som går att köra högst 45 km/h kan registreras som mopedbil, dvs. en lätt fyrhjulning. Med den följer man i regel bilistens trafikregler.

Allmänna krav på fordonsförare i vägtrafiklagen 17 § Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, men, skada, trötthet eller berusning eller av någon annan motsvarande orsak saknar behövliga förutsättningar för detta.

Körskick och körhälsa

Det egna tillståndet ska alltid utvärderas före avfärden. Både körskicket och körhälsan kan påverka körförmågan. Med körskick avses kroppens och sinnets tillfälliga tillstånd som kan påverka körningen.

Körskicket påverkas av exempelvis:

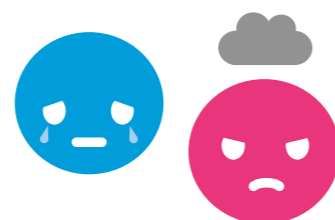
Trötthet

Tillfällig medicinering

Rusmedel

Kraftiga känslreaktioner

Man ska inte köra elfordon om man känner sig annorlunda än vanligt, trött eller omtöcknad.

Körhälsan påverkas av sjukdomar samt deras behandling eller icke-behandling. En förändring i körhälsan kan ske snabbt eller under en lång tid. Sjukdomens inverkan på körningen kan vara tillfällig eller bestående. Sjukdomsbehandling, till exempel användning av läkemedel enligt anvisningarna, stöder körhälsan.

Sjukdomar som påverkar körhälsan är exempelvis:

- synrelaterade sjukdomar,
- epilepsi,
- diabetes,
- hjärt- och kärlsjukdomar samt
- minnessjukdomar.

Mer information om körhälsa i Trafikskyddets handbok Sjukdomar, läkemedel och funktionsförmåga i trafiken.

Säkert i trafiken

Pröva

När man skaffar ett elektriskt förflyttningshjälpmedel ska man fundera på med vilket förflyttningshjälpmedel man kan röra sig säkert. Beakta:

- ➔ Eget förflyttningsbehov – för vilket syfte skaffas fortskaffningsmedlet?
- ➔ Funktionsförmåga – är fortskaffningsmedlet tillräckligt lätt att använda?
- ➔ Körerfarenhet – fortskaffningsmedlet bör provköras före köpbeslutet för att säkerställa att det är lämpligt.
- ➔ Förvaring – fundera på hur du kan förvara färdmedlet och ladda batterierna.

Läs mer

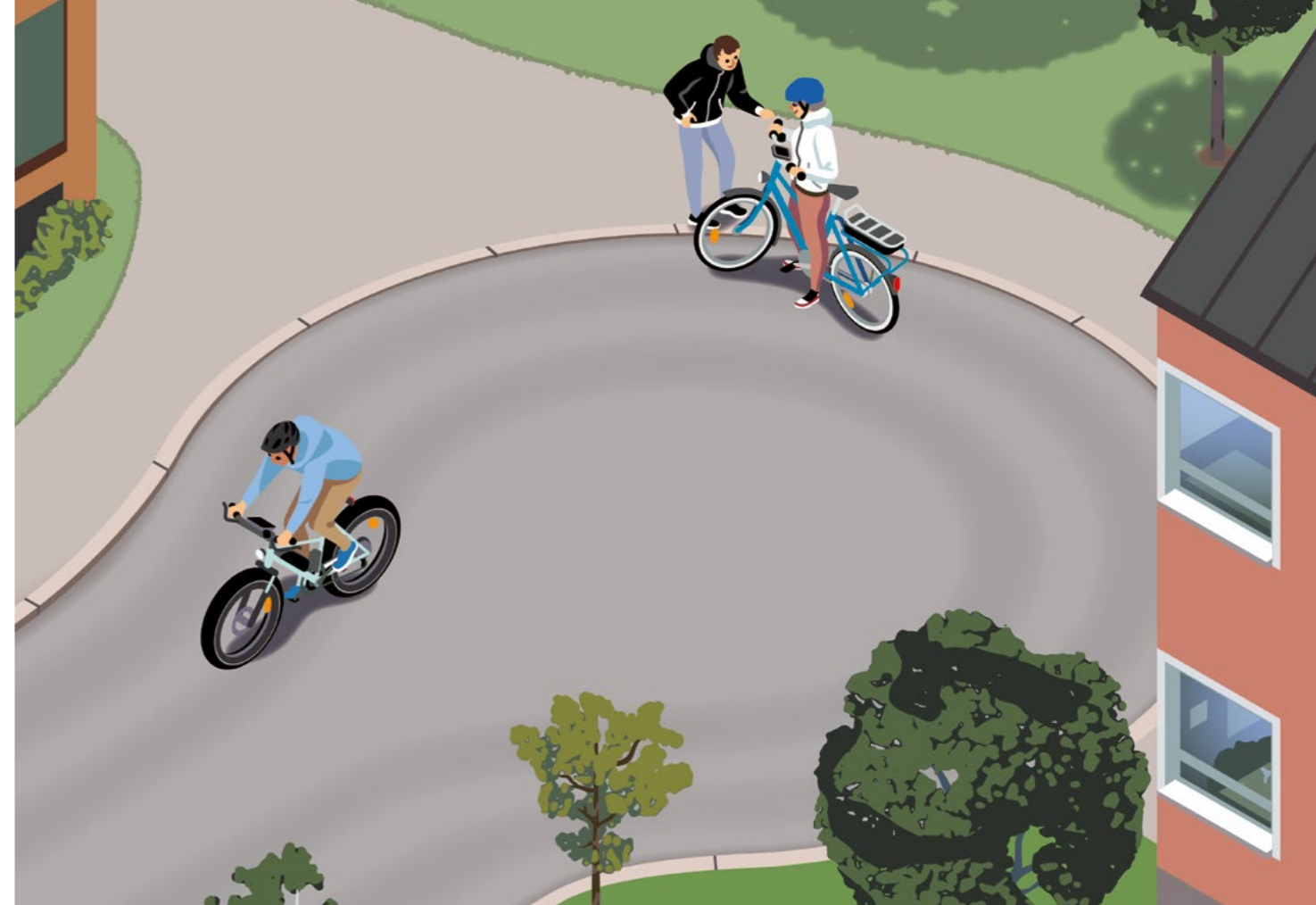
Läs bruksanvisningen. Den innehåller information om:

- ➔ manöveranordningar,
- ➔ användning av lyktor och blinkers,
- ➔ justering av körställningen,
- ➔ transport av varor samt
- ➔ batteriet och dess laddning. Observera att batterierna inte bör laddas utan övervakning.

Öva

Öva användning av det nya färdmedlet i en lugn omgivning innan du åker in i livlig trafik. När det är lätt att hantera det egna fortskaffningsmedlet behöver man inte koncentrera sig på det hela tiden. På så sätt kan man bättre koncentrera sig på att observera den övriga trafiken.

- ➔ Prova påstigning och avstigning med fortskaffningsmedlet.
- ➔ Justera sätet och styrstången. Du får en bättre körställning och det blir bekvämare att köra. Justera också eventuella speglar.
- ➔ Öva på att starta och stanna upp samt på att köra och bromsa i olika hastigheter. Observera att vissa elcyklar också assisteras utan att man trampar upp till en hastighet på sex kilometer i timmen.

Du kan öva på att köra exempelvis på en lugn sidoväg eller en gård. Kom ihåg att prova bromsarna i olika hastigheter och svängning i båda riktningarna.

- ➔ Sväng åt olika håll. Då får du en bättre överblick av det utrymme som fortskaffningsmedlet behöver för att svänga.
- ➔ Öva balansen med långsam körning. På en tvåhjuling kan det vara svårt att upprätthålla balansen vid låg hastighet.
- ➔ Kontrollera att du kan visa riktningstecken. Om fortskaffningsmedlet inte har blinkers, ska du visa riktningstecken med handen, varvid du måste kunna styra fortskaffningsmedlet med en hand.
- ➔ Prova hur det känns att köra över små hinder, såsom låga kantstenar.

Underhåll

Se till att ditt färdmedel är trafikdugligt genom att underhålla det. Ett underhållet färdmedel håller längre och är också trevligare att använda.

- ➔ Kontrollera däckens skick och lufttryck regelbundet.
- ➔ Kontrollera att bromsarna och ljussignalanordningen fungerar.
- ➔ Kontrollera att batteriet är tillräckligt laddat innan du åker iväg.
- ➔ Se till att du är synlig: kontrollera att lyktorna lyser framåt och bakåt. Kontrollera att reflexerna är hela.

Förutse

Att vara förutseende innebär att man beaktar rådande förhållanden och situationer, identifierar risker och undviker dem genom att ändra ens eget agerande. En förutseende trafikant tar andra i beaktande.

- ➔ Anpassa körhastigheten efter trafiksituationen. En lugnare hastighet ger dig mer tid att observera och reagera. Säkerhetsavstånd ger mer spelrum.
- ➔ Känn efter och åk bara iväg om du mår bra. Håll vilopauser vid behov.
- ➔ Koncentrera dig på trafiken. Stanna om du behöver använda mobiltelefonen.
- ➔ Planera rutten i förväg, om möjligt.

Utrusta dig

- ➔ Utrusta dig rätt. En hjälm skyddar ditt huvud om du faller. Väderbeständiga kläder gör det trevligare att köra även i regnigt väder. Ordentliga körhandskar värmer händerna och förhindrar att fingrarna fryser under resan.

Vilket fortskaffningsmedel passar mig?

Fundera på dina förflyttningsbehov. Använd följande jämförelsepunkter när du väljer fortskaffningsmedel.

Din funktionsförmåga och balans

Om du har problem med balansen bör du välja ett elfordon med flera hjul. Många elektriska förflyttningshjälpmedel kräver god balans och med högre hastighet ökar också kraven på synen och observationsförmågan. Tvåhjuliga lätta elfordon och balanskrävande förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots kan vara utmanande, även för en mer erfaren förare.

Användningen av manöveranordningar eller åtgärder i samband med körning av fortskaffningsmedlet kräver press- och muskelkraft samt snabb koordinationsförmåga av föraren. Å andra sidan gör elassistansen det lättare att röra på sig och minskar på andfåddheten när man till exempel cyklar. Vissa cykelmodeller har också gångassistans. Observera också att påstigning och avstigning kan kräva smidighet.

Behov av att transportera passagerare

Största delen av elektriska förflyttningshjälpmedel har ett säte. Vissa fortskaffningsmedel har också ett säte för en vuxen passagerare. Ta hänsyn till passagerarens resekomfort. Kontrollera att passageraren kan stiga på och av utan problem. Tvåhjuliga cyklar och mopeder kräver ofta en del muskelkraft även av passageraren. Det finns flera modeller för trehjuliga fortskaffningsmedel.

I en del är sätet täckt. I en fyrehjulig mopedbil finns det ofta ett täckt säte också för en passagerare. Observera att man behöver ett giltigt körkort för att köra mopedbil.

Behov av att transportera varor

En varukorg kan läggas till flera förflyttningshjälpmedel som stöder förflyttning till fots. För lätta elfordon, cyklar eller mopeder finns det lådor som lämpar sig för transport av varor. I en mopedbil finns det vanligtvis riktigt med utrymme för varor.

Resans längd och laddning av batteriet

Alla fordon med elmotor kräver laddning av batteriet. Kontrollera alltså att du enkelt kan ordna fordonets laddning. El assisterade cyklar kan också köras utan elassistans, men det är tyngre att trampa. Med andra fortskaffningsmedel slutar färden när batteriet tar slut. I en del färdmedel är det enkelt att ta laddningsutrustningen med. Jämför fortskaffningsmedlets räckvidd med dina behov.

Förvaring

En mopedbil kräver i praktiken motsvarande förvaringslösningar som en bil. För andra förflyttningshjälpmedel är till exempel parkeringsbegränsningarna lindrigare. Men det är viktigt att observera ordnandet av laddningen. Det lättaste är att förvara fortskaffningsmedlet på en plats där det är enkelt att ladda det. Om batterierna laddas åtskilda från färdmedlet, ska du observera att de flyttas från förvaringsplatsen till laddningsplatsen.

Ha en trygg resa

Genom att vara förutseende undviker du många farliga situationer i trafiken. Förutseendet börjar redan före resan: välj det fortskaffningsmedel som lämpar sig för dina behov och som du kan förflytta dig med utan svårigheter. Då är det trevligt och säkert att köra. Provkör fortskaffningsmedlet före köpbeslutet och öva dess användning. Kom ihåg att beakta ditt körskick innan du åker iväg.

I trafiken är det viktigt att välja den hastighet som gör det möjligt för dig att hantera situationen. Särskilt på trafikstockade trottoarer och cykelvägar är det viktigt att sakta ned. Vi rör oss inte ensamma i trafiken, så låt oss ta hänsyn till varandra.

Förutseende bryr sig.
TRAFIKSKYDDET

Illustrationer: Jussi Kaakinen
Trafikskyddet 2024
ISBN: 978-951-560-275-6
ISBN (pdf): 978-951-560-276-3

